

Indián však může vykonat ještě větší službu dnes a v budoucnosti. Může nás naučit životu v přírodě, ušlechtilé odvaze, radosti z krásy, požehnané spokojenosti, blaženosti ze služby, síle laskavosti, výtečnosti vnitřního klidu a povznesení nad smrtí. Neboť to byly hodnoty, které Indián představoval: to byl úhrn jeho víry.

HISTORIE HNUTÍ LESNÍ MOUDROSTI

Idea lesní moudrosti mne provázela po celý život. V roce 1875, když mi bylo čtrnáct let, založil jsem v Torontu Klub Robina Hooda, který měl pěstovat život v přírodě a spojoval lesní moudrost Robina Hooda a Kožené Punčochy. Členové tohoto klubu měli kromě jiného užívat jako zbraně jen luku a nesměli podpalovat oheň zápalkami. Klub se zanedlouho rozpadl, ale ten sen mne nikdy neopustil a čas od času jsem se ho pokoušel uskutečnit.

V knize Dva divoši popisují některé z těchto pokusů. Chata ve strži severně od Toronta a teepee v sangerských lesích se Samem a Guyem — to byly moje osobní zážitky a většina malých dobrodružství zde zaznamenaných se skutečně udála.

V roce 1896 jsem se po letech strávených potulkami v nížinách a v cizích zemích usadil nedaleko New Yorku a někdy v roce 1897 jsem znovu začal uskutečňovat svůj sen. Na jeho podporu jsem otiskl v časopise Ladies Home Journal (1902) řadu kapitol o myšlence lesní moudrosti a organizaci. První článek vyšel v květnu, ačkoli byl pochopitelně napsán předěšlého podzimu. A z jeho podnětu vznikl kmen Modrých volavek Indiánů lesní moudrosti ve státě New York.

Prvního července jsem v Summitu ve státě New Jersey založil první kmen, který jsem osobně vedl. Od té doby myšlenka lesní moudrosti sílila a šířila se navzdory mladším soupeřícím organizacím, které si zajistily na veřejnosti větší pozornost.

Po dobu 13 let od roku 1902 byl hlavní stan hnutí lesní moudrosti v Greenwichi ve státě Connecticut. Roku 1910

jsem stál v čele výboru, který řídil v New Yorku činnost skautské organizace. Měla skoro stejné cíle a prostředky jako Indiáni lesní moudrosti, a tak jsem dál vedl obě organizace. V naději, že je sjednotím, stal jsem se náčelníkem všech amerických skautů. V roce 1915 jsem si však uvědomil, že sjednocení není možné; obě hnutí se příliš lišila metodami. Jen lesní moudrost poskytovala rekreační program oběma pohlavím a všem věkovým stupňům. Skautská organizace mne už nepotřebovala, proto jsem odstoupil, abych mohl věnovat všechny síly lesní moudrosti.

V roce 1917 se všechny kmeny spojily v Americkou Ligu lesní moudrosti.

V Evropě vznikly podle mé příručky nazvané Svitek březové kůry woodcrafterské organizace v Anglii, Československu, Polsku, Rusku, Francii a Belgii.

IDEA WOODCRAFTU — LESNÍ MOUDROSTI

Jeden významný vychovatel mne nedávno vyzval, abych mu jednou větou řekl o Lize lesní moudrosti. Odpověděl jsem: „Je to program výchovy člověka s modrou oblohou v pozadí.“

Od svého založení v roce 1902 bylo hnutí lesní moudrosti následováno řadou organizací, které více či méně napodobovaly jeho program, ale naprosto se lišily v bezprostředních cílech a výsledcích.

Některé z těchto organizací měly za úkol předvojenskou výchovu a přidaly k ní příchutí dobrodružství, aby své čtyři smířily s nudnými povinnostmi. Jiná organizace měla děvčatům obestříti romantickým kouzlem běžné ženské domácí práce.

Další organizace — a těch byla většina — podněcovaly děti k zájmu o různá řemesla tím, že za odborné znalosti udělovaly pocty, a to všechno v domnění, že tím chlapcům pomáhají zvolit si správné životní povolání.

K tomu znovu podotýkám:

Lesní moudrost je rekreace, především v přírodě.

Liga lesní moudrosti se na rozdíl od jiných organizací ne-

obírá životním povoláním člověka, ale jeho zaměstnáním ve volných chvílích. Práci v prádelně, instalatérské řemeslo, učitelství, zaměstnání v bance nebo v pojišťovně považujeme za naprosto čestné a důstojné povolání, ale nechceme udělovat poctu žehlířce, která vyžehlila čtyřicet límečků a nespálila při tom ani jediný, ani bankéři, který s úspěchem podepsal 100 obligací, ani učiteli, který učil 1000 žáků, ani obchodníku realitami, který prodal 100 parcel s dvojnásobným ziskem, ani agentu pojišťovny, který uzavřel pojistky na sto tisíc dolarů a nikdy nezpůsobil své společnosti žádnou ztrátu. Raději nabízíme žehlířce, učiteli, bankéři, obchodníku realitami, pojišťovacímu agentu a instalatérovi naprosto jinou oblast pro jejich myšlenky, něco, při čem bude využito jejich podnikavosti a zručnosti, avšak naprosto jiný svět, říší snů, chcete-li, volný prostor, v němž mohou zapomenout na svoji práci v prádelně, na instalatérské řemeslo, na bankovní transakce a kde se mohou radovat z krásy přírody a z věcí, které podněcují fantazii.

Dovolte mi, abych to ozřejmil na příběhu jednoho londýnského obchodního příručího. Šest dní v týdnu prodával od rána do večera boty. Jedinou příležitost k rekreaci měl jen o nedělích, kdy však byl příliš unaven, aby mohl dělat něco jiného než zajít do parku v Battersea a natáhnout se tam do trávy.

Jednou v neděli ráno vyběhl z trávy jakýsi brouk a začal mu lézt po ruce. Překvapilo ho, jaké má krásné barvy — byl oranžový a měl na sobě černé a bílé skvrny.

Příští neděli prožil něco podobného, ale tentokrát to byl brouk zářivé, smaragdově zelené barvy. Mladík nikdy nepřemýšlel o jejich kráse, ale tenhle brouk mu vnukl nápad. Začal se ohlížet kolem sebe po dalších druhích. Po několika nedělích jich měl aspoň tucet — zcela odlišných a více či méně krásných. Pak je začal napichovat na špendlíky a už se vždycky těšil, jak se na konci týdne znovu vydá na lov brouků.

Kdosi z jeho přátel mu řekl: „Proč si nezajdeš do knihovny? Tam jsou všelijaké knížky o broucích, z nich by ses dověděl jejich jména i to, jak žijí.“ Ale knihovna nebyla naneštěstí v neděli otevřená.

Jiný přítel mu řekl: „Na tvém místě bych si zašel do muzea a obrátil bych se tam na profesora Huxleye. Jsem si jist, že by ti pomohl.“

A tak ten chudý plachý prodavač sebral všechnu svoji odvahu a navštívil slavného vědce. Huxley patřil k těm velkým mužům, kteří jsou vždycky ochotni pomoci studentům, a okamžitě soustředil všechny své myšlenky na předloženou věc. Přijal prodavače bot velmi laskavě, poslal si do knihovny pro knihy, pomohl mu zjistit jména nasbíraných exemplářů a řekl mu, aby za ním přišel, kdykoli bude potřebovat pomoc.

A tak ten prodavač bot objevil nové pole, nový svět, do něhož mohl vstupovat, když skončil své povinnosti v obchodě. Naplnilo to radostí jeho jinak smutný život a on v tom pokračoval, až se z něho stal nejlepší znalec hmyzu londýnských parků.

Huxley vyprávěl o tomto mladíkovi svým posluchačům a řekl: „Přál bych si, aby tohle dělal každý z vás. Věnujte se svému povolání, svým úkolům ze všech sil v pracovní době, ale pro volný čas mějte nějakou zálibu, něco, čemu se oddáte celým srdcem, koutek v říši fantazie, větší nebo menší, podle svého nadání, ale v němž budete nejlepšími odborníky, v němž budete skutečnými králi.“

Myšlenka lesní moudrosti se proto nezabývá prodavačem bot v hodinách, kdy je za pultem a vykonává své povolání, ale jeho zálibami ve volném čase. Nezabývá se výsledky jeho obchodní činnosti, ale jeho nedělemi, kdy je králem brouků v londýnském parku.

Těch několik málo řemesel a jiných zaměstnání, která uznáváme v naší příručce, patří nezbytně k životu v přírodě a k táboření nebo jsou s nimi důvěrně spjata.

Když jsem hovořil o těchto věcech před několika lety s jedním skautským vůdcem, zjistil jsem, že má o skautingu jen jedinou představu — jako o předvojenské výchově, že chce vychovávat jen dobré vojáky. Byl jsem zcela ochoten přiznat, že je třeba dobrých vojáků, ale tvrdil jsem a tvrdím to i dnes, že ta nejdůležitější věc, o kterou nám jde, jsou ideály mladých lidí, a že proto naše zálesácká činnost je jen prostředek k vý-

chově ušlechtilého charakteru. Člověk s takovou výchovou a tělesně zdatný bude pracovat jako prodavač bot nebo voják nebo státník podle svého nadání a potřeb své země.

Když zakladatel vytvářel rekreační program pro hnutí lesní moudrosti, studoval při tom soustavně lidské instinkty, protože v tomto prastarém dědictví lidského rodu rozeznal zbraň a nepřemožitelnou sílu. Nikdy však nezapomněl, že instinkty mohou působit i nesprávně a znamenat pro člověka hrozbu. Poznal také, že vzpírat se instinktům nebo je potlačovat má neblahé následky.

Například hravý instinkt převládá u všech mladých zvířat na vyšším vývojovém stupni a dává jim ve skutečnosti výcvik, který potřebují k životu.

Nebo instinktivní sdružování do part — to je skutečné náboženství všech hochů od 8 do 18 let. V těchto letech se málo starají o to, co si o nich myslí učitel nebo farář, ale záleží jim hodně na tom, co si myslí jejich parta. Nejtvrďší trest, jaký může chlapce postihnout, je vyloučení z party. „Kluci mě nechtej nechat, abych si s nima hrál,“ to je nářek zoufalého člověka. A zločin, za který k němu bývá obvykle odsouzen, je žalování, to znamená zrada party.

Podobnou sílu a možnosti najdeme v „zasvěcovacím“ instinktu, ve zvyku dávat přezdívky, v oblibě osobního zdobení, ve sklonech vyrývat své jméno na veřejných místech, v zálibě sbírat známky, mušle, zvláštnosti atd., ve vlivu atmosféry, v účinnosti malých obřadů, v touze po dobrodružství, v kouzlu táborového ohně.

To všechno a ještě mnoho jiného obsahuje náš program.

Jeden bystrý pozorovatel, který si všiml, jak dokonale využíváme životní síly, řekl o lesní moudrosti, že to je „životní moudrost“. Jiný, na kterého silně zapůsobila všestranná praktičnost lesní moudrosti, řekl, že se dá provozovat „tam, kde právě jste, s tím, co máte, a hned teď“. Další člověk prohlásil, že to je „zábava pro muže i ženy, mladé i staré“ s těmito třemi pravidly v podtextu:

Za prvé, zábavu nesmíte kupovat za peníze. Bavte se sami; lesní moudrost vám ukazuje jak.

Za druhé, vaše zábava musí být důstojná. Nikdo při ní nesmí dojít úhony na těle, duchu ani majetku.

Za třetí, nejlepší zábava je taková, při níž se uplatní fantazie. Vnějšíkové zábavy mají své místo, ale jejich půvab se ztrácívá spolu s naším mládím. Potěšení, která vám poskytují říše fantazie, stále vzrůstají, jak vám přibývá let, a čím více se jim oddáváme, tím jsou silnější. Na konci dlouhého života znamenají víc než na jeho začátku.

Teď, když jsem tak zdůraznil rekreační stránku programu, dovoluji mi, abych ji ospravedlnil odkazem na některé všeobecně známé skutečnosti.

Podle mnohých svědectví jde polovina našich chlapců po špatné cestě, v životě ztroskotává a je pro společnost více méně břemenem. Mnozí z nich, zbytečně mnozí, končí jako kriminální zločinci. Někteří sociologové uvádějí ještě vyšší číslo než padesát procent, někteří nižší. Ale ať je to kolik chce, znamená to velkou, politováníhodnou ztrátu.

Proč? Je snad padesát procent chlapců špatných? Jistěže ne. Moderní věda nám říká, že asi jeden ze dvou tisíců je špatný už od narození — to znamená, že má zvrácenou povahu, nebo je slabomyslný a bude společnosti na obtíž, to však jsou jen patologické případy, které potřebují léčení v ústavu — ne ve vězení.

Proč jde tedy padesát procent po špatné cestě? Odpověď je docela prostá; zavinily to špatné výchovné metody a zejména špatné formy zábavy.

Máme-li pochopit význam rekreace, musíme mít na paměti za prvé univerzálnost hravého instinktu, který se silně projevuje po celé mládí,

za druhé jeho nezměrnou sílu, neboť ovládá dítě v období, kdy se formuje jeho tělo i charakter.

Cesta lesní moudrosti znamená uplatnění těchto myšlenek při výchově chlapců a děvčat. Neboť špatná hra má na povahu horší vliv než špatné kázání. První chybný krok se skoro vždycky udělá v bezmyšlenkovité, silné touze po zábavě, po

uvolnění překypující živočišné energie. A protože chlapani nevědí, co by měli dělat jiného, provedou nějaké uličnictví.

Cesta lesní moudrosti je odpovědí na tento problém. Stručně řečeno, nechce být předvojenskou výchovou ani nástavbou nedělní školy. Nepokouší se vycvičit pomocníky policie. Neučí děti pracovat, to se snadno naučí, až k tomu dorostou. Liga lesní moudrosti chce pomáhat hledat mužům a ženám ze všech povolání a ve všech životních situacích náplň volného času, která by byla naprosto odlišná od jejich práce nebo povolání — něco, co se jim může stát na celý život zdrojem potěšení a odpočinku.

SEDM TAJEMSTVÍ LESNÍ MOUDROSTI

ČTYŘNÁSOBNÝ ZÁKON. Z velkého ústředního ohně se rozbíhají čtyři cesty — cesta těla, cesta mysli, cesta ducha a cesta služby. Všichni lidé, kteří chtějí být skutečnými lidmi, musí jít po těchto čtyřech cestách. Každá z nich vede ke světlu, malému ohníčku, který zapalujeme z velkého ústředního ohně. Tato světla jsou krása, pravda, síla a láska. Z těchto čtyř světél vychází dvanáct zákonů lesní moudrosti — a to je tajemství čtyřnásobného ohně.

LÉK NA OBLOŽE. To je snad největší tajemství, že sluneční paprsky mají moc zahnat mnohé z nejhorších nemocí, které trápí lidstvo. Pro většinu z nás jsou sluneční paprsky zázračný lék. Snad jen jeden z padesáti lidí je nesnáší, protože trpí nějakou zvláštní nemocí. Správnou míru poznáme takto: dokud máme při slunění příjemný pocit, je všechno v pořádku. Jestliže nám to je nepříjemné, měli bychom přestat, neboť bolestí protestuje naše přirozenost proti poškozování organismu.

POSVÁTNÝ OHEŇ. Oheň vzniklý třením dřev byl vždycky považován za posvátný. Můžete ho zažehnout smrkovým, jedlovým, modřínovým, lipovým nebo jilmovým dřevem, budete-li postupovat podle návodu popsaného v této knize. Je to sluneční světlo skryté ve dřevě, které síla luku opět uvolňuje.

Tak zapalujeme velký ústřední oheň při sněmu. Je to symbol Velkého Ducha.

LESNÍ CHLĚB. Všude v divočině je nějaká potrava, kterou může hladovějící člověk vyhledat a zachránit si tak život. Ve všech částech Spojených států, kde jsou rybníky a pomalé vodní toky, můžeme najít rostlinu s indiánským jménem wapató neboli „kachní brambora“ (druh šípky — *sagittaria variabilis*). Její listy se podobají štíhlým šípkám a na jejich oddencích jsou výživné hlízy velké jako ořech.

Všude ve východních částech Kanady a Spojených států roste mezi nízkými křovinatými porosty hojně „indiánská brambora“. Je to popínavá rostlina s nachovými květy, lichozpeřenými listy složenými z 5, 7 nebo 9 vstřícně postavených lístků. Na oddenku rostou hlízy velké jako ořechy.

Všude v prérii najdeme rostlinu zvanou „chlebový kořen“.

Všude na dalekém severu najdeme lišejník — druh *Gyrophora Muhlenbergii*, kterým se živili po celé měsíce někteří polární cestovatelé.

V každém kraji se vyskytuje přinejmenším jeden druh rostliny, která nám v nouzi poskytne potravu. Pro zálesáka to je příjemný úkol, hledat a objevovat toto skryté požehnání ve svém kraji.

SEVERNÍ HVĚZDA. Nikdo nemusí zabloudit za noci v divočině, když je obloha natolik čistá, aby bylo vidět hvězdy. Neboť sedm hvězd Velkého vozu ukazuje k Polárce, hvězdě domova. Otáčejí se kolem ní, ale vždycky k ní ukazují.

NOČNÍ BDĚNÍ (VIGILIE). Víte, že když sedíte celou noc u ohně někde na vyvýšeném, chráněném místě bez potravy, knih a společnosti, přibližujete se Velkému Duchu?

MÍR NOCI. Byly doby, kdy naše babičky říkávaly, že noční vzduch je jedovatý. Dnes víme, že to tak není. Víme, že noční vzduch je chladnější, ale že má blahodárný vliv na nervovou soustavu. Víme, že anděl noci nese pod svými křídly uzdravující mír. Lidé unavení, lidé s pocuchanými nervy, lidé trpící nespavostí se mohou svěřit noci v přírodě s jistotou, že se jim dostane požehnaného odpočinku.

Náčelník obvykle vykládá čtyřnásobný oheň v této zkrácené podobě:

Čtyři světla, zažehnutá z velkého ústředního ohně, jsou krása, pravda, síla a láska.

Z každého světla vycházejí tři paprsky:

Buď čistý, silný a vždy ochraňuj přírodu.

Mluv pravdu, buď pokorný, hraj čistě podle pravidel.

Buď odvážný, mlčenlivý a poslouvej.

Buď laskavý, ochotně pomáhej, žij radostně.

Následující, poněkud delší formulace se užívá, když zapaluje čtyři světla někdo jiný než náčelník. Odříkává při tom zákony:

— Toto je světlo krásy:

1. Buď čistý, ty sám i místo, kde žiješ.

2. Rozuměj svému tělu a měj k němu úctu. Je chrámem ducha.

3. Buď přítelem všech neškodných tvorů. Chraň stromy a květiny, obzvláště dávej pozor na oheň v lese i ve městě.

— Toto je světlo pravdy:

4. Čestné slovo je svaté.

5. Hraj poctivě. Falešná hra je totéž co zrada.

6. Buď pokorný. Uctívej Velkého Ducha a respektuj víru jiných.

— Toto je světlo síly:

7. Buď odvážný. Odvaha patří k nejvznešenějším vlastnostem.

8. Mlč, dokud hovoří starší, a prokazuj jim úctu i jinak.

9. Buď poslušný. Poslušnost je základní povinnost na cestě lesní moudrosti.

— Toto je světlo lásky:

10. Buď laskavý. Vykonej aspoň jeden dobrý skutek denně.

11. Ochotně pomáhej druhým. Konej své povinnosti.

12. Buď veselý. Raduj se z toho, že žiješ.

Při velkém sněmu můžeme přednášet plné znění zákonů:

Toto je světlo krásy. Vyzarují z něho tyto tři paprsky:

1. Buď čistý, ty sám i místo, kde žiješ. Není dokonalé krásy bez čistoty těla, duše a jednání. Tělo je posvátným chrámem ducha, uctívej proto své tělo. Čistota prospívá především tobě, pak lidem kolem tebe a ti, kdož zachovávají tento zákon, skutečně slouží své zemi.

2. Buď silný. Rozuměj svému tělu a měj k němu úctu. Je to chrám ducha, a není-li zdravé, nemůže být silné ani krásné.

3. Ochraňuj všechny neškodné tvory pro radost, kterou dává jejich krása. Chraň stromy, květiny a obzvláště dávej pozor na oheň v lese i ve městě.

Toto je světlo pravdy. Vyzarují z něho tyto tři paprsky:

4. Považuj své čestné slovo za svaté. To je zákon pravdy a pravda je moudrost.

5. Hraj poctivě, neboť poctivá hra je pravda a falešná hra znamená zradu.

6. Buď pokorný. Uctívej Velkého Ducha a respektuj víru jiných, neboť nikdo nezná celou pravdu a každý, kdo pokorně věří, má právo na naši úctu.

Toto je světlo síly. Vyzarují z něho tyto tři paprsky:

7. Buď statečný. Odvaha patří k nejvznešenějším vlastnostem. Strach je u kořene každého zla. Neohroženost znamená sílu.

8. Mlč, dokud hovoří starší, a prokazuj jim úctu i jinak. V době zkoušky je mlčení těžší než mluvení, ale nakonec bývá silnější.

9. Buď poslušný. Poslušnost je základní povinnost na cestě lesní moudrosti. Poslušnost znamená sebeovládání a to je jádrem zákona.

Toto je planoucí světlo lásky. Vyzarují z něho tyto tři paprsky:

10. Buď laskavý. Vykonej aspoň jednu nezištnou službu denně — i kdybys měl třeba jen rozšířit šterbinu v místech, kde vyráží na povrch pramínek.

11. Ochotně pomáhej. Konej své povinnosti pro povznášející pocit, který dává služba, neboť člověk čerpá ze služby sílu.

12. Buď veselý. Raduj se z toho, že žiješ — neboť každá

rozumná radost, kterou můžeš získat nebo dát, je nezničitelný poklad, který se zdvojnásobí pokaždé, když se o něj rozdělíš s jiným člověkem.

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA

Když se člověk dostane do nějaké nové společnosti, například do nové školy nebo klubu, touží docela přirozeně po tom, aby tam hned napoprvé udělal na ostatní dobrý dojem. Chce proto ukázat, co umí, jaký je a že se uchází opravdu vážně o přijetí. Totéž platí i pro ty, kteří k té společnosti už patří. Rádi by věděli, zda je nováček z dobrého těsta a zda bude pro ně znamenat nějaký přínos. Proto musí nováček podstoupit přijímací zkoušku, projít zasvěcovací stezkou.

Touha zasvěcovat a být zasvěcen je prastaré, hluboko v podvědomí uložené nutkání. Kdykoli se ji někdo pokouší potlačit nějakými pravidly, bere na sebe tajnou podobu a stává se nebezpečnou. Jestliže je rozumně usměrněna a řídí-li ji odpovědný dospělý vedoucí, stává se mocnou silou při utváření charakteru a při rozvíjení sebeovládání.

V hnutí lesní moudrosti vybíráme pro tyto zkoušky takové úkoly, na nichž se projeví nováčkův charakter i jeho schopnosti. Zasvěcovací stezka se tak stává skutečnou zkouškou síly — nováček ji podstupuje právě s takovou chutí, s níž ji pro něj připravuje kmen, do kterého chce vstoupit.

ZASVĚCOVACÍ STEŽKA

Zasvěcovací stezkou musí uchazeč projít, když je navržen k přijetí — to znamená, když se jeho jméno připevní na totemový kůl, kde zůstane po několik dní. V táboře může být tato lhůta z náčelníkova podnětu zkrácena. Mělo by to být něco, co odhaluje nějakou uchazečovu slabost. Nesmí tím však být nijak dotčen. Zkoušku by měl schválit sněm. U nás jsme prováděli následující zkoušky:

1. Mlčení. Zachovej ve dne v táboře naprosté mlčení po šest hodin a zúčastňuj se v této době běžného táborového života. Ve městě zachovej mlčení od konce vyučování do chvíle, kdy půjdeš spát.
 2. Udrž si dobrou náladu. Nenech se ani v nejmenším vyvést z míry celý den nebo po dvanáct hodin a každému odpověz s úsměvem.
 3. Buď naprosto poslušný. Po celý týden poslouchej s úsměvem na slovo své rodiče, učitele a ty, kdož mají nad tebou pravomoc. Uvedené osoby to musí potvrdit.
 4. Vyrob nějaký užitečný zálesácký předmět, například košík, lavici, lůžko, luk, soupravu třecích dřevek na rozdělávání ohně atd.
 5. Přespi sedm nocí po sobě venku, bez střechy nad hlavou — nebo třicet nocí, které nejdou za sebou. (Sněm může povolit přenocování pod otevřeným přístřeškem.)
 6. Zkouška přesnosti. Přines na určené místo ve stanovené době dva nebo víc vrbových proutků přesně stejných, hladce oloupaných a tak dlouhých, jak ti bylo uloženo. Jestliže se o minutu opozdíš, nedodržíš přesně délku nebo se budou proutky trochu lišit, zkoušku jsi nesložil.
 7. Vzdej se na dva týdny všech dobrot — čokolády, cukroví, zmrzliny, limonády a podobných věcí.
 8. Osamělé táboření. Odejdi sám při západu slunce do lesa z dohledu i doslechu tábora i jiného lidského obydlí. Vezmi si příkrývky, sekeru, zápalky atd., zařiď se v lese pohodlně na noc a nevracej se před východem slunce.
- Můžete uložit jakoukoli zkoušku sebeovládání nebo dovednosti, kterou schválí náčelník, ale při níž nehrozí vůbec žádná nebezpečí.

ZÁKLADNÍ POJMY

ROD. Skupina složená, nejméně ze tří a nejvíce z deseti členů, vedená rodovým náčelníkem.

KMEN. Skupina složená aspoň ze dvou rodů, to jest nejméně

jejich dřeva z hlediska táborníka: ČIN. Urči 20 druhů a popiš vlastnosti jejich dřeva: *VELKÝ ČIN.*

FOTOGRAFOVÁNÍ

1. Pořid správně exponovaný snímek tokajícího tetřeva, tančícího tetřívka, vrkajícího holuba, ptáka, který se dvoří samičce nebo bojuje se sokem. Fotografuješ-li ptáky v zajetí, pořid takových snímků 5: ČIN. Pořidíš-li jeden takový snímek v přírodě: *VELKÝ ČIN.*
2. Pořid 10 dobře exponovaných, ostrých snímků různých plachých zvířat (nesmíš je fotografovat v zajetí): ČIN. 20 snímků: *VELKÝ ČIN.*
3. Pořid 10 dobře exponovaných, ostrých snímků ptačích hnízd, v nichž jsou mláďata nebo vejce: ČIN. 20 takových snímků: *VELKÝ ČIN.*
4. Pořid sérii 5 snímků volně žijícího ptáka, na nichž bude zachycena krajina, kde žije, hnízdo, vejce a růst mláďat: ČIN. Pořid takovou sérii u pěti různých ptáků: *VELKÝ ČIN.*
5. Pořid podobnou sérii snímků plachých zvířat.
6. Pořid ostrý, správně exponovaný snímek, na němž bude plaché zvíře ve vzduchu, tj. při skoku, zřetelně nad zemí: ČIN. Tři takové obrázky: *VELKÝ ČIN.*
7. Pořid podobný snímek ryby.
8. Pořid 10 ostrých fotografií kteréhokoli plachého zvířete v jeho obvyklém prostředí: ČIN. Jestliže se zvíře na tebe nedívá: *VELKÝ ČIN.*
9. Pořid 15 ostrých, správně exponovaných snímků a negativů hmyzu, motýlů, mūr apod. v přirozeném prostředí: ČIN. 25 snímků: *VELKÝ ČIN.*
10. Pořid 10 ostrých, správně exponovaných snímků různých druhů dospělých ptáků: ČIN. 20 snímků: *VELKÝ ČIN.*
11. Pořid 5 ostrých, správně exponovaných snímků různých hadů v přirozeném prostředí: ČIN. 10 snímků: *VELKÝ ČIN.* (Na každém snímku musí být jiný exemplář, druhově se však nemusí lišit.)

12. Pořid 5 ostrých, správně exponovaných snímků plachých tvorů — na každém obrázku musí být aspoň dva různé druhy, např. divoká kachna a lyska, užovka a žába, volavka a ondatra, pochop a ryba: ČIN. 10 snímků: *VELKÝ ČIN.* Na dvou snímcích nesmí být stejná kombinace.

13. Pořid snímky ze života kteréhokoli druhu hmyzu, na nichž bude rostlina, kterou se hmyz živí, larva, kukla, sameček a samička: ČIN. 5 takových sérií: *VELKÝ ČIN.*

14. Pořid sérii diapositivů složenou aspoň z 5 snímků, na níž bude zachycen průběh sněmu nebo zálesácká činnost kmene nebo rodu: ČIN. Sestav nejméně z dvaceti snímků na stejný námět album kmene nebo rodu: *VELKÝ ČIN.*

ZNALOST PŘÍRODY

(Při všech těchto zkouškách slovo „urči“ znamená: prokaž zkoušejícímu, že dovedeš určitý exemplář bezpečně poznat a pojmenovat. Je-li to třeba, může se při určování použít fotografie, není-li možno získat přímo živočicha nebo rostlinu.)

SAVCI. (Z tohoto oboru může být počítán pro hodnost *Sagamora* jen 1 čin.)

1. Urči 25 volně žijících nebo ochočených savců, které jsi pozoroval venku: ČIN. 45 druhů: *VELKÝ ČIN.*
2. Urči 50 savců v muzeu nebo v zoologické zahradě: ČIN. 100 savců: *VELKÝ ČIN.*
3. Urči 25 kožesinových zvířat, která jsi pozoroval v přírodě, na farmě, v zoologické zahradě, v muzeu nebo u kožešníka: ČIN. 40 druhů: *VELKÝ ČIN.*
4. Dokaž, že znáš následující údaje o 10 zvířatech, která žijí volně v naší zemi: ČIN. O 25 zvířatech: *VELKÝ ČIN.* Jejich barvu, obvyklou velikost a váhu, rozšíření, rozsah revíru, doupe, potravu, nepřátele, hlas, měsíc páření a vrhu mladých, počet a podobu mláďat, domácí život a význam pro člověka.

PTÁCI. (Z tohoto oboru mohou být počítány pro hodnost Sagamora jen 2 činy.)

5. Měj v zápisníku záznamy aspoň o 25 ptácích, které jsi venku pozoroval a určil. Záznamy musí obsahovat jméno ptáka, datum, místo pozorování a pozorovanou činnost: *ČIN.* Záznamy o 50 ptácích: *VELKÝ ČIN.*
6. Urči v přírodě 35 ptáků: *ČIN.* 75: *VELKÝ ČIN.*
7. Urči v přírodě podle hlasu 25 ptáků: *ČIN.* 50: *VELKÝ ČIN.*
8. Pečlivě pozoruj stavbu ptačího hnízda a napiš o tom záznam. Záznamy by měly obsahovat popis umístění hnízda, datum započetí stavby, použitý materiál, postup práce, datum dokončení: *ČIN.* Navíc pozoruj krmení mladých po 8 hodin bez přestávky. Poznamenej si čas, kdy jsi začal s pozorováním, dobu, kdy se který z rodičů vrátil do hnízda, zvláště u samičky a zvláště u samečka, jestliže je lze rozlišit; pokud možno i druh potravy a odkud ji přinášejí: *VELKÝ ČIN.*
9. Urči 100 druhů ptáků, kteří žijí v naší zemi, tak jak jsi je viděl v muzeu; mláďata i samičky můžeš počítat zvláště, pokud jsou úplně jiné než samečci: *ČIN.* 200 druhů: *VELKÝ ČIN.*
10. Urči v muzeu hnízda 25 druhů volně žijících ptáků: *ČIN.* Poříd si sbírku 25 opuštěných hnízd (nejlépe na podzim po odletu ptáků) a správně je urči: *VELKÝ ČIN.*
11. Urči v muzeu vajíčka 25 druhů volně žijících ptáků: *ČIN.* 50 druhů: *VELKÝ ČIN.*

PLAZI. (Z tohoto oboru smí být do hodnosti Sagamora počítán jen 1 čin.)

12. Urči 3 druhy hadů, které jsi viděl v přírodě: *ČIN.* Urči 5 druhů hadů: *VELKÝ ČIN.*
13. Urči 15 druhů plazů, které jsi viděl v přírodě i v zoologické zahradě: *ČIN.* 25 druhů: *VELKÝ ČIN.*
14. Pozoruj v přírodě 3 druhy ještěrek: *ČIN.* Navíc pozoruj v přírodě volně žijící želvu: *VELKÝ ČIN.* (Jeden druh vodní želvy žije u nás v nížinách na jižní Moravě a na východním Slovensku.)

OBOJŽIVELNÍCI. (Z tohoto oboru smí být počítán do hodnosti Sagamora jen 1 čin.)

15. Poříd si pečlivý záznam o pozorování vývoje některého obojživelníka od vajíčka až po stadium dospělosti: *ČIN.* Navíc zaznamej zvyky dospělého exempláře: *VELKÝ ČIN.*
16. Urči 5 druhů obojživelníků, které jsi pozoroval v přírodě: *ČIN.* Urči 10 druhů: *VELKÝ ČIN.*

RYBY. (Z tohoto oboru smí být počítán do hodnosti Sagamora jen 1 čin.)

17. Ulov a urči 8 druhů ryb a vylož, kde a jak jsi je chytil. Prokaž vědomosti o zákonu, který reguluje chytání ryb: *ČIN.* 16 druhů: *VELKÝ ČIN.*
18. Urči 25 druhů ryb, které jsi viděl v přírodě nebo v akváriu: *ČIN.* 40 druhů: *VELKÝ ČIN.*

HMYŽ. (Z tohoto oboru smí být počítán do hodnosti Sagamora jen 1 čin.)

19. Zhotov umělé mravenčí hnízdo, umístí v něm mravenčí kolonii, pozoruj ji dva měsíce a pozorování si zaznamenávej: *ČIN.* Dva druhy mravenců dva měsíce: *VELKÝ ČIN.*
20. Urči v přírodě 15 denních motýlů: *ČIN.* 25: *VELKÝ ČIN.*
21. Urči v muzeu 25 motýlů: *ČIN.* 40: *VELKÝ ČIN.*
22. Urči 25 nočních motýlů: *ČIN.* 50: *VELKÝ ČIN.*
23. Urči 50 druhů hmyzu (jiné druhy, než jsou uvedeny v předcházejících podmínkách): *ČIN.* 100 druhů: *VELKÝ ČIN.*
24. Nasbírej a vypreparuj 5 zámotků a pověz něco o jejich vývojovém cyklu: *ČIN.* 10 zámotků: *VELKÝ ČIN.*
25. Pečuj sám o včelí roj dva měsíce a zaznamenávej si pozorované zvyky včel, množství vyrobeného medu a stav včelstva: *ČIN.* Šest měsíců: *VELKÝ ČIN.*
26. Vystopuj (nepočítá se náhodný objev) lesní úl divokých včel: *ČIN.* Přenes tyto včely domů do úlu: *VELKÝ ČIN.*

PAVOUCI

27. Urči 8 druhů pavouků: *ČIN.* 12 druhů: *VELKÝ ČIN.*

28. Pozoruj jednoho pavouka při tkaní sítě a pozorování si zaznamenávej. Záznam by měl obsahovat jméno pozorovaného pavouka, datum pozorování, popis místa, kde je pavučina, přesný čas každého pozorování, náčrtek stavu sítě při každém pozorování: *ČIN.* Studuj a zaznamenej si tkaní sítě u 5 druhů: *VELKÝ ČIN.*

KORÝŠI A MĚKKÝŠI

29. Urči 5 druhů koryšů, které jsi viděl v přírodě: *ČIN.* 12 druhů: *VELKÝ ČIN.*
30. Najdi a urči 10 lastur a ulit měkkýšů: *ČIN.* 25 lastur a ulit: *VELKÝ ČIN.*
31. Urči 10 jiných vodních živočichů, které jsi pozoroval, a dva z nich popiš: *ČIN.* 20: *VELKÝ ČIN.*
32. Udělej si akvárium a pečuj o ně aspoň 8 týdnů. V akváriu musí být aspoň 5 druhů živočichů. Veď si pečlivé záznamy o tom, jak ses o akvárium staral, a o zvycích v něm chovaných živočichů: *ČIN.* Po celý rok: *VELKÝ ČIN.*

ROSTLINY. KVĚTINY A TRÁVY. (Z tohoto oddílu smí být počítán do hodnoty Sagamora jen 1 čin.)

33. Najdi v přírodě 40 květin, poznamenej si u každé jméno, datum, kdys ji viděl, místo, kdes ji viděl, místní podmínky, jak je tu hojná. Prokaž znalost chráněných květin: *ČIN.* Najdi 80 květin: *VELKÝ ČIN.*
34. Urči 40 druhů zahradních květin: *ČIN.* 60 druhů: *VELKÝ ČIN.*
35. Nasbírej a urči exempláře 20 druhů plevelů, který se vyskytuje v zahradách a na obdělávaných polích: *ČIN.* 40 druhů: *VELKÝ ČIN.*
36. Nasbírej a urči 10 druhů trav: *ČIN.* 20 druhů: *VELKÝ ČIN.*
37. Pořiď si barevné diapozitivy 40 nepěstovaných květin: *ČIN.* 80 květin: *VELKÝ ČIN.*

ROSTLINY. STROMY A KEŘE. (Z tohoto oddílu smějí být počítány do hodnoty Sagamora jen 2 činy.)

38. Urči podle listu nebo plodu nebo podle obojího 25 druhů

stromů a o každém pověz něco zajímavého: *ČIN.* Navíc urči v zimě podle pupenů a kůry 20 stromů: *VELKÝ ČIN.*

39. Urči 20 druhů keřů: *ČIN.* Navíc urči v zimě podle pupenů a kůry 15 keřů: *VELKÝ ČIN.* Při určování nesmíš zařadit do seznamu žádný druh, který jsi jmenoval při předchozí zkoušce mezi stromy.
40. Zhotov sadu otisků listů (kouřovou technikou, inkoustem, tuší nebo tiskařskou černí), v níž bude 25 druhů stromů, a správně je označ jmenovkou. Zhotov sadu 25 otisků listů různých druhů keřů a správně je označ. Jeden nebo druhý úkol: *ČIN.* Oba: *VELKÝ ČIN.* Tímto činem můžeš nahradit první čin z tohoto oddílu, ale jedna osoba si nemůže počítat oba do hodnoty Sagamora nebo do nižší hodnoty.
41. Pořiď si sbírku dřev, v níž bude 20 druhů u nás rostoucích stromů. Vzorky mají být v průměru aspoň 5 cm silné a mají mít stejnou délku: *ČIN.* Navíc uprav výstavku 10 různých lesních stromů. Všechny vzorky nastálo upevni — od každého druhu list, květ, plod, kůru, kousek dřeva a větvičky, na nichž bude vidět, jak se strom větví: *VELKÝ ČIN.*

PLODY A SEMENA

42. Nasbírej a urči semena 40 rostlin, kde je to možné, i s plody: *ČIN.* 75: *VELKÝ ČIN.*

TAJNOSNUBNÉ ROSTLINY. (Z tohoto oddílu smí být počítán do hodnoty Sagamora jen 1 čin.)

43. Urči 10 druhů kapradin, přesliček a plavuní: *ČIN.* 15 druhů: *VELKÝ ČIN.*
44. Urči 15 druhů mechů a lišejníků: *ČIN.* 30 druhů: *VELKÝ ČIN.*
45. Vylisuj a uprav do sbírky 25 druhů tajnosnubných rostlin, správně určených: *ČIN.* 50 druhů: *VELKÝ ČIN.*
46. Bezpečně urči 25 druhů hub a vylož, které jsou jedovaté: *ČIN.* Urči 40 druhů jedlých hub a 10 druhů nejedlých: *VELKÝ ČIN.*

47. Urči 10 druhů řas, jatrovek a slizovek: ČIN. 20 druhů: *VELKÝ ČIN.*

GEOLOGIE

48. Urči 30 druhů nerostů. Urči 20 druhů různých zkamenělin a správně pojmenuj vrstvy, v nichž se nacházejí. Jedno nebo druhé: ČIN. Oboje: *VELKÝ ČIN.*

STOPOVÁNÍ

49. Nakresli podle pozorování v terénu a urči stopy 15 volně žijících nebo domácích zvířat: ČIN. 25: *VELKÝ ČIN.*

VYCPÁVÁNÍ

Stáhni a vycpi podle správného návodu exemplář ptáka, ryby nebo savce: ČIN. 3 exempláře (1 ptáka, 1 rybu, 1 savce): *VELKÝ ČIN.*

ŽIVOT VE MĚSTĚ

Najdi a načrtni 25 značek a totemů ve městě a vylož, kdes je objevil: ČIN. Najdi a načrtni 50 značek a totemů a připoj k tomu krátkou úvahu o totemech: *VELKÝ ČIN.*

Cesta třetího světla

Zde shrnujeme všechno, co rozvíjí fantazii, umělecké nadání a vkus. A v duchovním smyslu to, co člověka spojuje s nehmotným světem snů a ideálů a co pomáhá vládě ducha.

HLEDÁNÍ PRAVDY

1. Přečti si Talmud a poříd si z něho výpisky aspoň o 2000 slovech: ČIN. Výpisky aspoň o 5000 slovech: *VELKÝ ČIN.*
2. Totéž u Starého zákona.
3. Totéž u Nového zákona.
4. Totéž u Apokryfů.
5. Totéž u Koránu.
6. Totéž u Zoroastra.

7. Totéž u Konfucia.

8. Totéž u Bhagavadgíty.

9. Totéž u knihy V. Lesného: Buddhismus.

10. Poříd si výpisky aspoň o 2000 slovech z těchto knih:

- a) Platonovy dialogy,
- b) Epiktetova Rukověť mravních naučení,
- c) Myšlenky Marka Aurelia,
- e) Senecovy Dopisy.

Jedno dílo: ČIN. Všechna čtyři: *VELKÝ ČIN.*

11. Poříd si výpisky aspoň o 2000 slovech z těchto knih:

- a) Illiada,
- b) Odyssea,
- c) Aeneida.

Jedno dílo: ČIN. Všechna tři: *VELKÝ ČIN.*

12. Poříd si výpisky z Plutarchových životopisů. Ze 20: ČIN. Ze 40: *VELKÝ ČIN.*

13. Napiš pojednání o pěti slavných vědcích, každé aspoň o 1000 slovech, a shrň v něm, co vykonali v oblasti přírodních věd. (Např. Linné, Humboldt, Darwin, Mendel, Fabre aj.)

VEDENÍ

1. Zahaj a říd sněm, zažehni posvátný oheň třením dřev, nakresli pískem symbol ohně a zákona, při velkém sněmu odříkej slavnostní znění zákona; znej modlitbu kmene Omaha a 3 indiánské písně: ČIN. Navíc dobře ovládej obřad „jmenování za junáka“, „jmenování za bojovníka“ (Sagamora), udílení lesních jmen a obřad dýmky míru: *VELKÝ ČIN.*
2. Připrav podle Knihy lesní moudrosti správný sněmovní kruh, dohlédni a pomoz při úpravě terénu a stavbě sedátek: ČIN. Udělej plán sněmovního kruhu a sám vybuduj sedadla: *VELKÝ ČIN.* Z dalších dvou úkolů můžeš splnit jen jeden.
3. Založ kmen a buď jeho náčelníkem dva roky (ročně musí být nejméně 12 pravidelných sněmů): ČIN. Veď kmen 4 roky: *VELKÝ ČIN.*

F 6 dubna 1992

- 6. dubna 1995

ERNEST THOMPSON SETON

*Kniha
lesní
moudrosti*

Z anglického originálu *The Book of Woodcraft and Indian Lore* (Doubleday, Doran and Company Inc., New York 1929) a *The Birch Bark Roll of Woodcraft* (Brieger Press, Inc., New York)

přeložil Miloš Zapletal

Obálku navrhl Antonín Kalcovský

První vydání. Praha 1970

Vydalo nakladatelství Olympia

Stran 339

Odpovědná redaktorka Jarmila Blažejová

Technický redaktor Jindřich Šurda

Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha

AA 19,48. VA 20,49

Tematická skupina 14/63

Cena brož. 25 — Kčs. 305/22/862

Vyšlo jako 1342. publikace Olympie

27-058-70 Kčs 25,-

45/4